

דיכאון ואימפולסיביות בקרב חיילי צה"ל שהתאבדו מחקר בשיטת 'ניתוח פסיכולוגי לאחר המוות'

לאה שלף, נטע כורם, נירית יבנאי, רינת ידידיה, קרן גינת, שחר גולן, אסף יעקבי.

Depression and Impulsiveness among Soldiers Who Died by Suicide: A Psychological Autopsy Study.

Journal of Affective Disorders (in press)

גורמי סיכון מקובלים להתאבדות בקרב צעירים

➤ מין זכר

➤ גיל 15-24

➤ הפרעה פסיכיאטרית – בייחוד דכאון

➤ נגישות לאמצעים

➤ גורמי לחץ חיצוניים (גיוס? אירועים בצבא?)

➤ מרכיבים פסיכולוגיים וסוציאליים – בעבר חשבו של-90% מהמתאבדים יש הפרעות פסיכיאטריות - מחקרים עדכניים יותר מצאו שכיחות של 50% בלבד*

* Pridmore, S. (2015). Mental disorder and suicide: a faulty connection. *Aust NZ J Psychiatry* 49, 18-20.

מקומה של אימפולסיביות באובדנות

➤ חלק משמעותי מהתאבדויות נעשות באופן לא מתוכנן*

➤ מאפיינים של ניסיונות אובדניים אימפולסיביים (בהשוואה לדכאוניים)**:

- פחות מדוכאים, פחות חסרי תקווה
 - הניסיון – פחות מתוכנן, יותר אגרסיבי, עם שימוש רב יותר של אלכוהול/סמים
 - תוצאת הניסיון - מצפים לעזרה, פחות מתכוונים למות כתוצאה מהניסיון
- אבל - חומרת לטליות זהה לניסיונות אובדניים אצל דיכאוניים

* **Rimkeviciene, J., O'Gorman, J. & De Leo, D.** (2015). Impulsive suicide attempts: a systematic literature review of definitions, characteristics and risk factors. *J Affect Disord* 171, 93-104.

** **Spokas, M., Wenzel, A., Brown, G. K. & Beck, A. T.** (2012). Characteristics of individuals who make impulsive suicide attempts. *J Affect Disord* 136, 1121-5.

היתרונות של מחקר אובדנות בצבא

- זמן שיא מבחינת שכיחות אובדנות, עם נגישות גבוהה לנשק
 - אוכלוסייה גדולה, הומוגנית ובריאה
 - כלל החיילים עוברים בדיקות סטנדרטיות בצו ראשון, מקבלים טיפול רפואי ונפשי דומה
 - גורמי לחץ ותנאים דומים (לפי סוגי היחידות)
-

מחקרי 'ניתוח פסיכולוגי שלאחר המוות'

- הדרך היחידה לחקור לעומק מקרי מוות כתוצאה מהתאבדות
- מסתמך על דיווחים של משפחה, מכרים, מטפלים, דיווחים מהמערכות הממוחשבות
- בצבא – על בסיס דו"ח חקירת מצ"ח, דוח פרקליט והפסיכיאטר הראשי

חסרונות:

- מילוי מידע בדיעבד – פערים/עיוותים של זיכרונות, הטיות מתוך אינטרסים שונים
- מעט מחקרים קודמים להשוואה

המחקר הנוכחי – קבוצת המחקר

כלל החיילים הבנים שהתאבדו בשנים 2009-2013 - סה"כ 69

אחוז	מספר (n=69)	
-	17.6 ±11.5	זמן בשירות (חודשים)
66%	46	ילידי הארץ
10%\9%\81%	7\6\56	חילוניים\דתיים\לא יהודים
	60	דפ"ר (טווח 10 עד 90)
54%	37	קרביים
20%	14	טיפול נפשי לפני השירות
40%	28	טיפול נפשי בשירות
20%	14	טיפול נפשי 3 חודשים לפני
91%	63	צורת ההתאבדות – ירי
45%	31	מיקום ההתאבדות - בבסיס

ללא הפרעה דיכאונית (n=38)	הפרעה דיכאונית (n=31)	
13%	10%	איומים אובדניים בעבר
*18%	3%	פגיעות עצמיות בעבר
*21%	13%	ניסיונות אובדניים בעבר
*21%	52%	ביטויים אובדניים <u>שבוע</u>
*24%	45%	תכנון מלא
*24%	55%	השארת מכתב
*34%	10%	האם ניתן היה לעזור רפואית
*37%	10%	שימוש באלכוהול בזמן ההתאבדות
*60%	35%	הפרעות אישיות צבר B
*47%	13%	תכונת אישיות אימפולסיבית

אינם אימפולסיביים (n=47)	אימפולסיביים (n=21)	
*19%	64%	בעיות משמעת בעבר
*2%	18%	אלימות בעבר
*36%	77%	הפרעות אישיות מצבר B
48%	50%	הפרעת הסתגלות
*6%	18%	שינויי התנהגות בולטים <u>3 חודשים</u>
40%	50%	שינויי התנהגות בולטים <u>שבוע</u>
4*%	41%	<u>רגזנות שבוע</u>
*12%	27%	אי שקט פסיכומטורי <u>3 חודשים</u>
27%	36%	אי שקט פסיכומטורי <u>שבוע</u>
*79%	45%	ביטויי אובדנות יותר מ-3 שעות
*21%	54%	ביטויי אובדנות פחות מ-3 שעות
*21%	77%	נקמה כמוטיבציה
15%	45%	שימוש באלכוהול בזמן ההתאבדות

סיכום

רוב המתאבדים שנבדקו במחקר:

- חילונים, השתמשו בנשק ולא היו בטיפול נפשי קודם
- לא פגעו בעצמם בעבר, לא איימו להתאבד ולא ניסו להתאבד בעבר

- אפילו לא הביעו כוונות אובדניות בשבוע שלפני ההתאבדות

- 20% פגשו קב"ן בתקופה של שלושה חודשים לפני ההתאבדות
- לדיכאוניים הייתה כוונה אובדנית גדולה יותר, עם יותר ביטויי אובדנות בתקופה שלפני המעשה

אימפולסיביים

- סבלו יותר מהפרעות אישיות (אבל לא יותר מהפרעת הסתגלות)
- בשבוע שלפני ההתאבדות לחצי היו שינויי התנהגות, רגזנות ואי שקט
- ההתאבדות לרוב התרחשה בקונטקסט בין אישי (נקמה)
- מחציתם הביעו כוונה אובדנית שלוש שעות לפני המעשה

מסקנת המחקר:

הערכת אובדנות צריכה לכלול גם נטיות התנהגות אימפולסיביות

בגברים צעירים נטייה לאימפולסיביות עלולה להעיד על מסוכנות

– גם בהעדר כוונה אובדנית גבוהה